

ЧИМ РАДА БІЗНЕС-ОМБУДСМЕНА МОЖЕ ДОПОМОГТИ СУБ'ЄКТАМ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Рада бізнес-омбудсмена (далі – Рада) – це організація, яка покликана захищати законні інтереси бізнесу перед органами державної та муніципальної влади. Функціонуючи в Україні вже близько шести років, Рада отримала майже 9 000 скарг від суб'єктів підприємництва. У цій статті ми розповімо, якими питаннями займається Рада, коли Рада може взяти скаргу в роботу і коли не має змоги цього зробити. Розглянемо також, на якому етапі краще всього подати скаргу до Ради з метою її найбільш ефективного розгляду.

3 якими питаннями варто звертатися до Ради

Звернутися до Ради можуть юрособи та фізособи-підприємці. Поскаржитися можна на держоргани, державні/підконтрольні державі компанії та органи місцевої влади. **Рада не може розглядати скарги приватного бізнесу один до одного.**

Основне питання, на яке Рада звертає увагу, коли отримує скарги від бізнесу: чи дійсно наявна недобросовісна поведінка в тому чи іншому випадку?

Під **недобросовісною поведінкою** органів державної або муніципальної влади маються на увазі дії, бездіяльність чи неправомірні рішення, які зачіпають ваші інтереси.

Наприклад, до Ради доцільно звернутися, якщо:

- за результатами перевірки податківці дійшли неправильних висновків, які ви оскаржуєте в адміністративному порядку;
- правоохоронці неефективно та повільно ведуть розслідування;
- органи державної влади чи муніципальні органи зволікають із виконанням судового рішення.

ня, яке стосується вашого бізнесу: не видають дозвільні документи, не реєструють податкові накладні або не списують ваш борг – варіантів може бути багато;

- податковий орган необґрунтовано **не врахував Таблицю даних платника ПДВ або визнав платника податків ризиковим**;
- держреєстратор учинив незаконні реєстраційні дії стосовно вашої компанії і вона фактично перестала вам належати.

Для наочності ми навели декілька прикладів, коли допомога Ради може бути корисною. Утім, як же зрозуміти, що саме у вашій проблемній ситуації Рада матиме необхідні повноваження та інструменти для досягнення відповідної мети? Щоб отримати відповідь на це запитання, рекомендуємо зробити дві прості речі:

- ознайомитися із прикладами успішно вирішених кейсів, які є в загальному доступі на сайті Ради (boi.org.ua);
- проглянути критерії прийнятності скарги в Регламенті Ради на її сайті.

Слід розуміти, що приклади кейсів на сайті – це загальний орієнтир, оскільки обставини кожної справи є унікальними і невеличка деталь може відігравати ключову роль. Водночас такі кейси формують уявлення про те, як працює Рада.

Не менш корисним буде ознайомитися із критеріями прийнятності скарг, на яких зупинимося трохи нижче.

Розгляд скарги Радою є безплатним, а процедура подання – простою. Найшвидший та найлегший спосіб – подати скаргу через сайт Ради в однойменному розділі. Тому, якщо вам ще не доводилося працювати з Радою, можливо, саме час скористатися цим інструментом захисту своїх прав.

Коли краще звернутися до Ради зі скаргою

Зверніть увагу на правило, закріплене в Регламенті Ради: з моменту настання недобросовісної поведінки має минути **не більше року**.

Насправді, на практиці скаржники звертаються до Ради якомога оперативніше, оскільки часто

позитивний результат більшою мірою залежить саме від своєчасного звернення. Окрім того, Регламент Ради передбачає, що **необхідно пройти принаймні одну ланку адміністративного оскарження** (якщо вона взагалі доступна скаржнику).

Розглянемо найбільш типові скарги, з якими працює Рада, та зупинимося на тому, на якому ж етапі слід подавати скаргу.

Щодо податкових перевірок

Як показує практика, у разі адміністративного оскарження результатів перевірки до Ради варто звернутися, **як тільки ви подали відповідну скаргу до ДПС**. Це пов'язано з тим, що Раді доведеться вивчити документи, які стосувалися перевірки, сформулювати власну позицію і викласти її податківцям.

На жаль, трапляються випадки, коли скаржники звертаються до Ради запізно: наприклад, тоді, коли вже відбулось обговорення скарги із представниками ДПС, або навіть тоді, коли ДПС вже прийняла відповідне рішення. З метою ефективного розгляду подібних скарг радимо залучати Раду завчасно.

Щодо виконання судових рішень

Судові рішення можуть стосуватися найрізноманітніших питань. Останнім часом Рада отримує чимало скарг щодо реєстрації податкових накладних на підставі судових рішень.

Коли необхідно звернутися до Ради із такою скаргою? Відповідне судове рішення має набути законної сили, і це стосується не тільки реєстрації податкових накладних, але й інших питань. Тож, якщо ви отримали позитивне рішення суду першої інстанції щодо реєстрації податкових накладних, радіти зарано, адже податкова має право звернутися до суду з апеляційною скаргою.

Щодо блокування податкових накладних

Найкраще звертатися до Ради **одразу після подання скарги до комісії центрального рівня** (комісія, до складу якої входять посадові особи ДПС). Оскільки загальний строк прийняття рішення становить усього-на-всього **10 календарних днів** (на практиці, незважаючи на карантин, ДПС розглядала подібні скарги вчасно), а Раді по-

трібен час для вивчення відповідних документів, формування власної позиції, зволікати тут не слід.

Щодо інших категорій скарг

З практичної точки зору, звичайно, до Ради краще звертатися раніше, ніж тоді, коли вона вже не має реальної можливості допомогти у вашій ситуації. Якщо ви звернулися зарано, з позиції Регламенту Ради, і остання не може взяти скаргу в роботу – ви маєте право звернутися зі скаргою повторно. Якщо ж ви звернулися до Ради запізно, то тут ситуація значно гірша.

Чи може втрутитися Рада на етапі судового оскарження?

Специфіка роботи Ради полягає в супроводі скаргників на етапі **адміністративного** оскарження. Норми Регламенту Ради чітко передбачають, що Рада **не розглядає** скарги стосовно справ, які знаходяться на судовій стадії чи в арбітражі.

Чи має Рада повноваження розглядати скарги щодо законності/дійсності рішень судів?

Відповідь тут однозначна: **Рада не може розглядати скарги, які стосуються законності або дійсності рішень будь-яких судів.** Водночас, як було зазначено вище, Рада може допомогти з виконанням судового рішення, яке набуло законної сили.

Перейдемо від теорії до практики.

Приклад 1

До Ради звернулася агрокомпанія на Київщині, яка скаржилася на неефективне розслідування кримінального провадження слідчими поліції.

Унаслідок втручання Ради було змінено підслідність у кримінальному провадженні, новий слідчий розпочав необхідні слідчі дії.

Приклад 2

Сільгосппідприємство скаржилось на протиправні дії іншої приватної компанії щодо спроб протиправного заволодіння (рейдерської атаки) його земельними ділянками.

Рада не могла взяти в роботу таку скаргу, адже

вона не містила фактів недобросовісної поведінки з боку органів державної або муніципальної влади.

Приклад 3

Сільгосппідприємство скаржилось на незаконне блокування декількох податкових накладних комісією регіонального рівня.

Не погоджуючись із таким рішенням, підприємство звернулося зі скаргою до комісії центрального рівня та за підтримкою до Ради. Рада направила письмову позицію до комісії центрального рівня. Кейс вдалося успішно вирішити.

Приклад 4

До Ради звернулося фермерське господарство з Полтавщини зі скаргою на незаконне блокування податкової накладної. Водночас компанія вже скаржилася до комісії центрального рівня, але, на жаль, рішення було прийнято не на користь скаргника.

З огляду на норми законодавства, єдиним шляхом для подальшого оскарження блокування податкової накладної є звернення до суду. Залучення Ради в ситуації скаргника вже б не мало практичного сенсу.

Приклад 5

Компанія скаржилася на тривале невиконання ДПС рішення суду, згідно з яким податкова мала збільшити суму реєстраційного ліміту компанії в СЕА ПДВ на 1 млн грн.

Завдяки втручання Ради компанія домоглася виконання судового рішення.

Приклад 6

Рада отримала скаргу від сільгосппідприємства у Харківській області на рішення адміністративної колегії обласного територіального відділення Антимонопольного комітету щодо накладення штрафу. Як з'ясувалось, це питання вже розглядалося судом і рішення було прийнято не на користь скаргника.

Рада була змушена **відмовити у відкритті провадження за скаргою**, оскільки фактично скаргник ставив питання щодо законності відповідного судового рішення.